

INSTYTUT OCHRONY ROŚLIN
Państwowy Instytut Badawczy
ul. Władysława Węgorka 20
60-318 Poznań
tel. (061) 864-90-00, fax (061) 867-63-01
Id. GUS 000080217, NIP 777-00-02-702 (33)

SPRAWOZDANIE

ZLECENIODAWCA: **Greenland Technologia EM Sp. z o.o.**
Trzcianki 6,
24-123 Janowiec

TYTUŁ BADANIA: **Oceny skuteczności preparatów EM w ograniczaniu
sprawców zgorzeli siewek w rzepaku ozimym**

WYKONAWCY: Marek Korbas
Ewa Jajor
Jakub Danielewicz
Joanna Horoszkiewicz-Janka
Instytut Ochrony Roślin – PIB
Zakład Mikologii
ul. W. Węgorka 20, 60-318 Poznań

Numer badania
(doświadczenia): Greenland rzepak 3/2017

Rozpoczęcie badań: 18.11.2016

Zakończenie badań: 20.04.2017

Opracował: Ewa Jajor

Liczba stron: 17

KIEROWNIK
Zakładu Mikologii
Korbas
prof. dr hab. Marek Korbas

Oświadczenia

Badania prowadzono zgodnie z ogólnymi standardami EPPO nr PP1/152, PP1/181, oraz z odpowiednimi szczegółowymi standardami EPPO.

Badania wykonano zgodnie z „Zasadami Dobrej Praktyki Eksperymentalnej” (Good Experimental Practice – GEP).

Badania były prowadzone zgodnie z wytycznymi Zleceniodawcy, w sposób zapewniający ich poufność.

Lista osób zatrudnionych przy prowadzeniu badania:

1. Marek Korbas
2. Ewa Jajor
3. Joanna Horoszkiewicz-Janka
4. Jakub Danielewicz

SPIS TREŚCI

Oświadczenia.....	2
Lista osób zatrudnionych przy prowadzeniu badania.....	2
1. Cel i rodzaj badania.....	4
2. Metody i sposób prowadzenia badania.....	4
2.1. Sposób przeprowadzenia obserwacji i pomiarów.....	4
2.2. Obliczenia statystyczne.....	4
3. Charakterystyka doświadczenia.....	5
3.1. Lokalizacja doświadczenia.....	5
3.2. Dane dotyczące rośliny uprawnej i rozpoczęcia oraz zakończenia doświadczeń.....	5
3.3. Charakterystyka siedliska, z którego pochodziła gleba wykorzystana w doświadczeniu	5
3.4. Warunki doświadczenia szklarniowego.....	5
3.5. Plan doświadczenia:.....	5
3.5.1. Układ doświadczenia.....	5
3.5.2. Schemat doświadczenia.....	6
4. Terminy wykonania obserwacji i pomiarów.....	7
5. Zestawienie wyników badań.....	8
6. Omówienie wyników.....	16
7. Wnioski.....	17

1. Cel i rodzaj badania

Celem badań była ocena skuteczności preparatów: EM Naturalnie Aktywny oraz Multi Grower w ograniczaniu sprawców zgorzeli siewek w rzepaku ozimym. Doświadczenie wazonowe wykonano w warunkach szklarniowych, w dwóch seriach, każda po 4 powtórzenia.

2. Metody i sposób prowadzenia badania

Badania wykonano zgodnie z Wytycznymi EPPO nr: PP 1/135 (3), 1/181 (4), 1/148 (2), 1/125 (3).

2.1. Sposób przeprowadzenia obserwacji i pomiarów

Przeprowadzone oceny

Określono szereg parametrów zgodnie z uzgodnieniami ze Zleceniodawcą. Zostały one zawarte w części wynikowej niniejszego sprawozdania, a dotyczyły:

- wschodów roślin;
- oceny biometrycznej (długość korzenia, waga świeżej i suchej masy części nadziemnej i podziemnej);
- oceny fitopatologicznej roślin (określano procent porażonych korzeni i podstawy łodyg przez sprawców zgorzeli siewek (*Phoma lingam*, *Rhizoctonia* spp., *Phytium* sp., *Fusarium* spp.)).

Ocena fitotoksycznego działania na roślinę

Ocenę fitotoksycznego działania środków na rośliny rzepaku ozimego wykonano wizualnie porównując stan roślin w wazonach traktowanych zaprawą z roślinami w wazonach kontrolnych (bez zapraw).

2.2. Obliczenia statystyczne

Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej. Wyniki testu Fishera oceniano na poziomie istotności 1% lub 5%. Po stwierdzeniu istotnych różnic dokonano szczegółowego porównania średnich za pomocą testu T Studenta, wyznaczając najmniejszą istotną różnicę na poziomie istotności 5%.

3. Charakterystyka doświadczenia

3.1. Lokalizacja doświadczenia

Województwo	Wielkopolskie
Powiat	Poznański
Miejscowość	Poznań, ul. Władysława Węgorka 20

3.2. Dane dotyczące rośliny uprawnej i rozpoczęcia oraz zakończenia doświadczeń

Nazwa rośliny uprawnej	Rzepak ozimy
Odmiana	Oriolus
Norma siewu	20 kiełkujących nasion na 1 wazon
Data siewu I serii doświadczenia	18.11.2016
Data likwidacji I serii doświadczenia	20.12.2016
Data siewu II serii doświadczenia	15.03.2017
Data likwidacji II serii doświadczenia	20.04.2017

3.3. Charakterystyka siedliska, z którego pochodziła gleba wykorzystana w doświadczeniu

Przedplon	Pszenica ozima
Typ gleby	Gleba piaszczysta
Klasa bonitacyjna gleby	III b
Odczyn gleby [pH]	6,5
Zawartość substancji organicznej [%]	1,08 %
P ₂ O ₅	16,3
K ₂ O	19,1
Mg	5,3

3.4. Warunki doświadczenia szklarniowego

Parametr	Dzień	Noc
Temperatura	20 °C	14 °C
Oświetlenie	14 h	10 h
Wilgotność	75%	60%

3.5. Plan doświadczenia

3.5.1. Układ doświadczenia

Układ statystyczny doświadczenia wazonowego	Bloki losowane
Liczba obiektów	11
Liczba powtórzeń	4
Powierzchnia wazonu	0,03 m ²

3.5.2. Schemat doświadczenia

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Dawka na wazon 0,03 m ²	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion
1	-	-	Kontrola	
2	-	-	Multi Grower	5 ml
3	-	-	Multi Grower	10 ml
4	-	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g
5	-	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml
6	-	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml
7	EM Naturalnie Aktywny	0,15 ml preparatu w 0,5% roztworze wodnym (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml
8	EM Naturalnie Aktywny	„	Multi Grower	10 ml
9	EM Naturalnie Aktywny	„	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g
10	EM Naturalnie Aktywny	„	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml
11	EM Naturalnie Aktywny	„	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml

5. Terminy wykonania obserwacji i pomiarów

Rodzaj obserwacji / pomiaru	Data wykonania obserwacji/ pomiaru I serii	Data wykonania obserwacji/ pomiaru II serii
Wschody roślin	25.11.2016	22.05.2017
Długość korzenia palowego	20.12.2016	20.04.2017
Świeża masa części nadziemnej		
Świeża masa części podziemnej		
Sucha masa części nadziemnej		
Sucha masa części podziemnej		
Ocena fitopatologiczna	10.12.2016	5.04.2017
Ocena fitotoksyczności		

6. Zestawienie wyników badań

Tabela. 1. Wschody roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnie wschody roślin [%]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	11,00d	-
2	-	Multi Grower	5 ml	10,38d	94,3
3	-	Multi Grower	10 ml	11,38d	103,4
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	15,63abc	142
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	16,75ab	152,3
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	18,13a	164,8
7	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	5 ml	12,75cd	115,9
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	13,50bcd	122,7
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	16,25ab	147,7
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	16,38ab	148,9
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	17,50a	159,1

Tabela. 2. Ocena porażenia roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Procent porażonych roślin przez sprawców zgorzeli siewek	% skuteczności
1	Kontrola	Kontrola	-	10,56a	-
2	-	Multi Grower	5 ml	9,79a	7,3
3	-	Multi Grower	10 ml	9,28a	12,2
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	5,66b	46,4
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	4,71b	55,4
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	4,63b	56,2
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	9,20a	12,9
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	9,15a	13,4
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	5,26b	50,2
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	5,18b	51
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	4,41b	58,3

Tabela. 3. Ocena porażenia roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnia długość korzeni [mm]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	96,08cd	-
2	-	Multi Grower	5 ml	128,96a	133,9
3	-	Multi Grower	10 ml	114,43abc	119,1
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	119,78ab	124,7
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	104,8bcd	109,1
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	105,44bcd	109,7
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	107,47bcd	111,9
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	96,81cd	100,8
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	113,33abc	118
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	97,55cd	101,5
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	92,41d	96,2

Tabela. 4. Waga świeżej części nadziemnej roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnia waga świeżej części nadziemnej [g]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	15,21a	-
2	-	Multi Grower	5 ml	16,51a	108,5
3	-	Multi Grower	10 ml	17,34a	114
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	11,55a	75,9
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	9,10a	59,8
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	18,10a	119
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	13,01a	85,5
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	12,89a	84,7
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	8,86a	58,2
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	12,20a	80,2
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	17,20a	113,1

Tabela. 5. Waga świeżej części podziemnej roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnia waga świeżej części podziemnej [g]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	0,51c	100
2	-	Multi Grower	5 ml	0,88b	170,7
3	-	Multi Grower	10 ml	1,18a	230,2
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	1,18a	229,3
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0,46c	89,3
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0,63bc	122,4
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	0,69bc	134,6
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	0,55c	106,8
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	0,37c	71,2
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0,52c	101
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0,69bc	134,6

Tabela. 6. Waga suchej części nadziemnej roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsięwzięcie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnia waga suchej części nadziemnej [g]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	1,82ab	100
2	-	Multi Grower	5 ml	3,28a	180,9
3	-	Multi Grower	10 ml	3,31a	182,4
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	2,25ab	123,7
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	2,15ab	118,3
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	2,01ab	110,9
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	2,25ab	123,7
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	2,18ab	120,2
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	1,86ab	102,2
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	2,01	110,6
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	1,60b	88,2

Tabela. 7. Waga suchej części podziemnej roślin rzepaku ozimego odmiany Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsiewnie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Średnia waga suchej części podziemnej [g]	% w stosunku do kontroli
1	Kontrola	Kontrola	-	0,14c	-
2	-	Multi Grower	5 ml	0,27abc	186
3	-	Multi Grower	10 ml	0,32ab	224,6
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	0,17c	115,8
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0,19bc	133,3
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0,29abc	203,5
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	0,19bc	129,8
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	0,19bc	129,8
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	0,15c	103,5
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0,15c	107
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0,34a	238,6

Tabela. 8. Ocena fitotoksyczności Oriolus (średnia z dwóch serii)

Lp	Obiekt - przedsiewnie (doglebowo)	Obiekt – zaprawianie nasion	Dawka na 1 kg nasion	Ocena fitotoksyczności
1	Kontrola	Kontrola	-	-
2	-	Multi Grower	5 ml	0
3	-	Multi Grower	10 ml	0
4	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	0
5	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0
6	-	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0
7	EM Naturalnie Aktywny (30 ml na wazon)	Multi Grower	5 ml	0
8	EM Naturalnie Aktywny	Multi Grower	10 ml	0
9	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS	4 g	0
10	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 5 ml	0
11	EM Naturalnie Aktywny	Zaprawa nasienna T 75 DS/WS + Multi Grower	4 g + 10 ml	0

6. Omówienie wyników

Omówienie wyników doświadczenia z zastosowaniem Multi Grower w zaprawianiu nasion rzepaku oraz EM Naturalnie Aktywny doglebowo i w zaprawianiu nasion (Multi Grower)

Doświadczenie prowadzono w warunkach szklarniowych, w wazonach, w dwóch seriach. Zestawienie wyników dotyczy średniej z obu serii.

W części doświadczenia, w której oceniano działanie środka mikrobiologicznego Multi Grower najlepsze rezultaty uzyskano, gdy stosowano Multi Grower w ilości 10 ml z zaprawą - Zaprawa nasienna T75 DS/WS. W kombinacji tej poprawie (tendencja pozytywna, ale jeszcze bez różnic statystycznych) uległy takie oceniane parametry, jak: świeża masa części podziemnej ocenianych roślin. Wzrost ten wynosił 22,4% w porównaniu do kontroli bez Multi Grower. Również sucha masa części podziemnej i nadziemnej była wyższa. Do kontroli odpowiednio o 103,5% i 10,9%. W tej kombinacji poprawie uległy wschody (wzrost o 64,8% i rośliny porażone były w mniejszym stopniu, bo o 56,2 % było mniej porażonych roślin w tej kombinacji w porównaniu do rezultatu, jaki uzyskano w kontroli. Różnice te były istotnie w porównaniu do kontroli. Poprawie uległa też długość korzeni - zwiększenie długości korzeni o 9,1%, a świeża masa nadziemna była wyższa o 19% w porównaniu do kontroli.

W części doświadczenia, w której badano Multi Grower zaprawiając tym produktem nasiona uzyskano zadowalające rezultaty. W dawce 10 ml poprawiał wschody (o 3,4%), zmniejszał występowanie zgorzeli siewek (o 12,2%), poprawiał długość korzeni (dłuższe korzenie o 19,1%), zwiększał świeżą masę części podziemnej (o 130,2%) i świeżą masę części nadziemnej (o 14%). Z kolei wzrost suchej masy części nadziemnej wynosił 82,4%, a części podziemnej uzyskano wzrost o 124,6% w porównaniu do kontroli bez Multi Grower.

Zastosowanie nasion zaprawionych tylko Zaprawą nasienną T75 DS/WS najczęściej w słabszym stopniu wpływał na wzrost suchej i świeżej nadziemnej oraz podziemnej części roślin. Dawka 10 ml Multi Grower pozwalała na większą poprawę w/w parametrów od dawki 5 ml Multi Grower. Zastosowanie samej zaprawy stymulowało rozwój korzeni, ale zastosowanie Multi Grower również powodowało wydłużenie korzeni (dawka 5 ml wzrost o 33,9%). Z kolei dawka 10 ml spowodowała wzrost długości korzeni o 19,1%. W kombinacji z samą zaprawą wzrost ten wynosił 24,7%. Dobre wyniki w poprawie wschodów roślin uzyskano, gdy do Zaprawy nasiennej T 75 DS/WS dodawano Multi Grower w dawce 5 ml.

Gdy stosowano doglebowo EM Naturalnie Aktywny i wysiewano nasiona zaprawione Zaprawą nasienną T75 DS/WS (4 g) + Multi Grower (10 ml) to uzyskano korzystne rezultaty w odniesieniu do wzrostu świeżej i suchej masy części nadziemnej i podziemnej. Wzrost ten wynosił odpowiednio dla świeżej masy części roślin 13,1% i 34,6%, a dla suchej masy uzyskano mniejszą masę nadziemną (-11,8%), ale zdecydowanie wyższą masę podziemną o 38,6%. W kombinacji tej wschody roślin były bardzo dobre, lepsze w porównaniu do kontroli oraz do kombinacji, w których stosowano EM Naturalnie Aktywny samodzielnie i z zaprawą, wzrost ten wynosił dla kombinacji z EM Naturalny Aktywny i zaprawianie przy pomocy Multi Grower w dawce 5 ml i 10 ml 15,9% i 22,7%. Zastosowanie samej zaprawy było gorsze (47,7%) w działaniu od kombinacji zaprawa + Multi Grower. W dawce 5 ml zgorzeli siewek był mniej (o 48,9%), a w dawce 10 ml wielkość ta wynosiła 59,1%. Również istotne zmniejszenie porażenia roślin przez sprawców zgorzeli siewek stwierdzono w kombinacji z sama zaprawą oraz w kombinacjach zaprawa + Multi Grower.

W tej części doświadczenia najlepsze rezultaty uzyskano stosując doglebowo EM Naturalnie Aktywny, gdy wysiewano nasiona zaprawione Zaprawą nasienną T75 DS/WS z produktem Multi Grower (10 ml).

Nie stwierdzono fitotoksycznego działania poszczególnych kombinacji zapraw na rośliny rzepaku ozimego.

7.Wnioski

Zastosowanie produktu Multi Grower w dawce 10 ml z zaprawą oraz siew zaprawionych nasion z Multi Grower do gleby, w której obecny był produkt EM Naturalnie Aktywny powodował poprawę badanych parametrów (kombinacja 6 i 11).

Zastosowanie pojedyncze do zaprawiania Multi Grower (10 ml) lub doglebowe zastosowanie EM Naturalnie Aktywny zwiększał w porównaniu do kontroli ilość wschodzących roślin i zmniejszał liczbę roślin, na których stwierdzono zgorzel siewek.